

CITYISM

ניר אדוני, ניבי אלרואי, קבוצה וכו', תום פניני, אסף שחם, עירית תמרי

אוצרות: עדי ארצי, שני ורנר

העיר, היא יותר מאוסף של פרטים, של מתקנים ציבוריים: רחובות, בתים, תאורה חשמלית, חשמליות, טלפונים וכיוצא באלה. היא גם יותר ממכלול של מוסדות וסדרי מנהל: בתי משפט, בתי חולים, בתי ספר, משטרה ובעלי תפקידים אזרחיים מסוגים שונים. העיר היא בראש ובראשונה מצב נפשי, גוף של מנהגים ומסורות, של עמדות והרגשות מאורגנות המעוגנות במנהגים והמעוברות במסורות אלה. לשון אחר, העיר אינה רק מנגנון פיזי ומבנה מלאכותי; היא מעורבת בתהליכים החיוניים של האנשים המרכיבים אותה; היא יצירה של הטבע, ובייחוד – של טבע האדם. - רוברט פארק

תל אביב, שלהי יוני 2012. ערב רב של צורות וצבעים, צללים, מקצבים, ריחות ורעשים, עיר שסוחפת את כל חושניו, עיר שמאפשרת חופש ובה בעת מסרסת. עיר כמו כל הערים. לפעמים, בתוך שגרת היומיום, בתוך הלחץ וההמולה, אנחנו שוכחים. את עצמנו בתוך העיר, או את העיר שבתוכנו. אנחנו שוכחים שהעיר הזאת נבנתה על ידנו, ובשבילנו. שהיא ביטוי, כפי שציין פארק, של הטבע שלנו, של מי שאנחנו כחיות מתורבתות. עובדים, ממהרים, צריכים להגיע ממקום למקום, עולים ויורדים במעליות, בירה, ים, קולנוע, אמנות, מוסיקה ותיאטרון, נכנסים ויוצאים – עם מזגן, בלי מזגן וחוזר חלילה.

תערוכה זו תוכננה להיפתח יחד עם אירועי הלילה הלבן. עם זאת, התחושה כי קיים משהו פרדוקסלי בחגיגה הזו, במיוחד לאור התקופה האחרונה, לא הרפתה והובילה להחלטה לדחות את מועד הפתיחה. הקיץ שעבר היווה את אחד מרגעי השיא שראתה המדינה בעשורים האחרונים, כוח המחאה חזר לתושבים והדמוקרטיה הרימה את ראשה שוב, מהפכה שבאה מבפנים. היום, כעבור שנה וכאשר אירועים מכוננים שבים וגואים, תפקודה של העיר ומעמדם של כל אחד מאתנו בתוכה, עולים שוב על הפרק. העיר אשר כאילו בורחת מהצעירים והופכת לבלתי אפשרית לחיות בתוכה – על מרכיביה, תסמיניה ואופייה – ממשיכה להוות כר פורה להתייחסות, ומתפקדת כמצע שמגיבים אליו.

חברי **קבוצה וכו'** היו אקטיביסטים בולטים באירועי הקיץ שעבר. במהלך ההפגנות חולקו עשרות דגמים של *מגדלי אקירוב*, מודפסים על תפריטים של מסעדה סינית ("שלושה מגדלים, 16 מרפסות, 32 קומות, 123 מטר גובה, 360 יחידות דיור, 7 מיליון דולר ממוצע לדירה, 35 ש"ח למנת בקר סצ'ואן"). הפער בין יוקרת המגדל וזילות התפריט יצר אייקון בלתי נשכח בתוך אירועי המחאה. בתערוכה, עובר השימוש בסמל צעד נוסף כאשר המגדלים יוצרים דיאלוג בין רחבת הגלריה הציבורית לבין הפנים הפרטי, תוך פלישה לרשות הרבים. שדרת הבניינים הוורודים כמו השתלטה על הרחבה וכעת היא כמעט וחוסמת את המעבר החופשי בה. במבט על מתוך חלל הגלריה מתחדדות השאלות בדבר מקומם ומעמדם של מבנים אלה בתוך העיר.

בפעולה של **קבוצה וכו'** מובעת עמדה נוקבת לגבי תרחישים אורבאניים עכשוויים. יחד עם זאת, בתערוכה מסתמנת התגובה לעיר באופנים נוספים. אחד השימושים הבולטים הנעשים בזיקה אל העיר הוא שימוש בה כחומר גלם אסתטי. בעבודתה של **ניבי אלרואי**, אנו עדים לאופן בו אלמנטים עירוניים מוכרים – דוד שמש, חבית וסולם, אשר מיצו את תפקידם הראשוני והפכו ל"גרוטאות" מקבלים מקום מחודש בתוך חלל הגלריה. הם נאספים ומחוברים שוב במעין מארג כמו-שימושי הטומן בחובו אותות אפוקליפטיים. מתוכם "נזולת" העיר, הטריטוריה הממופה שלה הופכת לאורנמנט דמוי תחרה, גבולותיה אינם ברורים עוד ונדמה כי הם מתרוקנים ממשמעות.

בעבודותיו של **ניר אדוני** מולחמים יחדיו מוטיבים מן הנוף העירוני המצומצמים לכדי מגזרות סתומות. אלה מאורות מאחור באופן שהופך אותן לסילואטות מוצללות, ואת האור למעין שמש בשקיעה נצחית. מנופים אדירי ממדים, בונים את העיר הזאת עד לאבדון, מדמדמים בשולי העיר. אל מול דמותו של אדם תלוי על אחד המנופים מתחזקת גישה פסימית לגבי עתידה של העיר ועתידם של התושבים בתוכה.

עבודתו של **תום פניני** חושפת גישה כמעט פואטית ביחס לעיר. באקט המהדהד את האמנים הרומנטיים של סוף המאה ה-19, נוגע פניני ביופייה של השקיעה. פניני מכפיל את השמש ובוחר את מקומה כאשר שמש מלאכותית עשויה קרטון אדום מעתיקה אותה. שתי השמשות רוקדות יחד במחול מראה עד כי לעתים נדמה כי זהו בעצם הטבע "האמיתי". בתוך המראה המתעתע, גגותיה המרופטים של העיר חוברים לאשליית הקרטון ומשתקפים באור כפול, כמעט נשגב.

שם התערוכה CITYISM לקוח מתוך שפה אדריכלית הבוחנת את תהליכי העיור בעידן העכשווי והוא מכיל בתוכו סיומת המעידה על "תנועה" או "זרם". סיומת זו מתקיימת גם בשפת עולם האמנות והיא חושפת פן נוסף בעבודות המוצגות בתערוכה. מתוכה משתקף עניין פנים אמנותי ובתוך כך, עיסוק עמלני בחומרים המשרת ניסיונות לערער על גבולות המדיום.

כך למשל, **אסף שחם ועירית תמרי** מערערים על תוקפו של הצילום. אצל **אסף שחם** בולט היעדר המצלמה. פעולת הצילום שלו היא למעשה שימוש בדימויים קיימים המתארים מונומנטים עירוניים מוכרים (גלויות ישנות שנרכשו אצל רוכל בשוק) ולאחר מכן, המרתם לקובץ דיגיטלי על ידי סורק. שחם מתערב בתהליך הסריקה, מאיץ ומאט את פעולת הסורק על ידי משיכה ועצירה של הגלויה הנסרקת. התוצאה מפתיעה, הסמלים המונומנטאליים נמתחים עד כדי כך שהם הופכים לדבר אחר, שברירי ופריך כמעט למראה. במקביל נחשפת השפה הדיגיטלית – צבעים משובשים וחדירות אור, כעדות לפעולה הידנית המערערת את איכותה של הפעולה הממוחשבת.

אצל **עירית תמרי** נחשף חומר הגלם של הצילום באופן שונה. התצלומים שלקחה תמרי בעת שהותה בסין משמשים נקודת מוצא. הם נגזרים ביד מדקדקת על פי קווי המתאר המרכיבים את הדימוי. אחר כך, הופכת הנגזרת למעין תבליט תלת ממדי ובפעולה האחרונה, הוא משוטח שוב על ידי צילום במצלמת סטודיו מקצועית. המעבר הזה מדו ממד לתלת ממד וחוזר חלילה מערער בראשו ובראשונה על מהות הצילום ובוחר את הפער בין היותו ייצוג שקוף של תנודות אור, לבין היותו בעל גוף – ממשי. יחד עם זאת, עולה מתוך העבודות שאלה בנוגע לאמת של הצילום – אולי המאפיין המרכזי בתפיסה שלנו את המדיום. בתוך המרחבים החדשים שנוצרים בדימוי, אנו כצופים מאבדים לרגע את תחושת האחיזה, אנחנו לא יודעים כיצד למקם את עצמנו בתוך וביחס לצילום, אנחנו לא בטוחים במה שאנו רואים.

רוברט פארק חותם את מאמרו המכונן במילים הבאות:

העיר הגדולה נוטה, בשל ההזדמנויות שהיא מציעה, בייחוד לטיפוס יוצא הדופן והחורג מן הנורמות, לפרוס ולחשוף לעיני הציבור את כל המאפיינים והתכונות האנושיים... העיר חושפת את הטוב ואת הרע בטבע האנושי בצורה שאין לה שיעור. עובדה זו, אולי יותר מכל עובדה אחרת, היא זו המצדיקה את ההשקפה שאפשר להפוך את העיר למעבדה או לקליניקה שבה ניתן לחקור את טבע האדם ואת התהליכים החברתיים בצורה נוחה ומועילה.

התערוכה CITYISM, מציעה דרך נוספת לבחון באמצעותה את העיר. חלומות על מקומות אחרים, ניסיונות לאתגר ולבחון את גבולות המרחב הנתון, פירוק והרכבה מחדש של רכיבים עירוניים, ניסיון איחוי מחודש של הטבע והחזרתו – גם אם באופן מכני – לתוך העיר, כל אלה מאפיינים את עבודותיהם של האמנים המשתתפים בתערוכה זו.